

مذاکرات وین فشرده و روبه پیشرفت است، ایران همزمان می‌گوید گشایش‌هایی در پیش است

مذاکره در وین پالس مثبت در تهران

ایران نیز در کمترین زمان ممکن بتواند امتیازهای هسته‌ای خود را احیا کند.

تروئیکای اروپایی اتحادیه اروپا را گروگان گرفته!

برخی منابع می‌گویند میان موضع کشورهای عضو اتحادیه اروپا و ۳کشور مقابل ایران در مذاکرات اختلافات جدی وجود دارد. این اختلاف ریشه در عملکرد غیرشفاف و مخرب کشورهای انگلیس، فرانسه و آلمان در راستای اجرایی شدن سیاست‌ها و منویات ضدایرانی ایالاتمتحده آمریکا دارد. هفته گذشته تیم مذاکره‌کننده ایران در نخستین گام پیشنهادهای عملی و روشن خود را درمورد مساله رفع تحریم‌ها و همچنین فعالیت‌های هسته‌ای کشورمان به طرف‌های دیگر مذاکره‌کننده ارائه کرد. پیشنهادهای مکتوب ایران به‌دلیل مستدل بودن مورد حمایت اولیه چین، روسیه و نماینده اتحادیه اروپا قرار گرفت. این حمایت اولیه باعث شد بخشی از سیاست‌های تخریبی کشورهای غربی علیه ایران خنثی و مسیر برای رسیدن به یک توافق راهبردی هموارتر شود. همین مساله باعث نگرانی آمریکا و سه کشور اروپایی حاضر در مذاکرات وین شده است، آنها به‌خوبی می‌دانند درصورت تداوم این شرایط هیچ نقد فنی و مستدلی به‌دو سند راهبردی و مکتوب ایران نمی‌توانند وارد کنند. به همین دایل بعد از پایان هفته نخست مذاکرات وین سران انگلیس، فرانسه و آلمان هم‌راستا با سیاست‌های ضدایرانی آمریکا با طرح موضوعات فرعی سعی کردند در مسیر عادی مذاکرات انحراف ایجاد کنند . رفتار مخرب و غیرشفاف کشورهای تروئیکای اروپایی حتی باعث ایجاد اختلال در ماموریت «جوزپ بورل» مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و «اریکه‌مورا» معاون و نماینده او در کمیسیون مشترک برجام نیز شده است. همین مساله باعث‌شده ۲۴کشور دیگر عضو اتحادیه‌اروپا مانند ایتالیا، لهستان و یونان به این اقدامات تروئیکای اروپا به‌خصوص انگلستان و فرانسه اعتراض جدی وارد کنند.

ماجرای متن عراقچی

یکی از مواردی که رسانه‌های غربی ازجمله رویترز در چند روز گذشته با آن به جوسازی علیه تیم مذاکره‌کننده ایرانی پرداختند، این بود که ایران پذیرفته مذاکرات برجام را براساس توافق‌های قبلی ادامه دهد. این درحالی است که پایه مذاکرات فعلی، برجام است و مسیرها براساس متن وین ۶ اصلاح شده است. در وین ۶ یک‌سری از موارد و نکات نقض کننده برجام بوده، اما تیم مذاکره‌کننده جدید ایرانی، این نکات را اصلاح کرده است؛ چراکه اساسا در قدم اول بناسمت مذاکرات برای بازگشت به برجام انجام شود. همچنین در اسناد وین از دور یک تا ۶، یک‌سری تفاوت نظرها و موارد ناتواشته وجود داشته که بنا بود در دوره‌های بعدی برایش تصمیم‌گیری شود. تیم مذاکره‌کننده جدید ایران، ضمن آنکه آن موارد ناتواشته را پر کرده است، به‌عبارتی امتیازاتی را که منافع ملی را تضمین می‌کند نیز در جاهای خالی نوشته است. یعنی یک گام روبه‌جلو برداشته‌ایم. بنابراین با این دو تفاوت از ابتدا هم توسط مذاکره‌کنندگان ایرانی گفته شده که متن ایران، اصلاح‌شده وین ۶ است به‌طوری که نکات ناقض برجام آن برطرف و پیشنهادها به آن اضافه شده است. مقامات اروپایی نیز خود به این مساله معترف بوده‌اند به‌طوری که یکی از مقامات اروپایی در تویئتر شخصی خود نوشت: «تصور من این است که ما درست در مسیر کاملا منطقی مذاکرات پیش می‌رویم. انتظار می‌رفت که یک دولت جدید، یک هیات جدید(ایرانی) چند روز را در آغاز این دور جدید (مذاکرات در وین) به بیان نکات سیاسی خود اختصاص دهد.»

جمع‌بندی

بررسی شرایط کنونی و اخبار درزکرده از آن، این گزاره را تقویت می‌کند که کشورهای ۴+۱ پیش‌روی خود پلنی جز گفت‌وگو و دستیابی به توافق با ایران ندارند. اما در این میان تروئیکای اروپایی و آمریکا سعی دارند با ایجاد اختلال در فرآیند مذاکرات و درنتیجه فرسایشی شدن گفت‌وگوها جمهوری اسلامی ایران را به عقب‌نشینی از مواضع منطقی خود وادار کنند. تحلیل شرایط میدانی اتفاقات رخ‌داده در میز مذاکرات وین نشان می‌دهد تا به اینجا سیاست‌های اجرایی شده آمریکا توسط تروئیکای اروپایی علیه ایران موفقیت‌آمیز نبوده است. ازطرفی این کشورها نیز تاحدی می‌توانند فرآیند مذاکرات را طولانی و فرسایشی کنند، زیرا همان‌گونه که پیش از این حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه کشورمان در یادداشتی مجازی نوشته بود، فرصت مذاکره، پنجره‌ای نیست که تا ابد برای آمریکا و سه کشور اروپایی باز بماند، زیرا ایران درکنار تلاش متین، قوی و فعال دیپلماتیک برای لغو تحریم‌های ظالمانه ایالات‌متحده، همزمان برنامه موثری برای خنثی‌سازی تحریم‌ها و در سایه برنامه توسعه‌یابدار اقتصادی کشور دارد. این موضع صریح وزیر خارجه نشان می‌دهد ایران هرچند با عزمی جدی وارد مذاکرات شده است، اما بنا ندارد تا ابد منتظر توافق مانده و برای رسیدن به توافق تن به هر خواسته نامعقولی بدهد.

سیاست

دولت احتمالا امروز لایحه بودجه ۱۴۰۱ را به مجلس می‌برد

چالش‌های اقناع مجلس برای اولین بودجه

بر چاپ پول و انتشار اوراق ندارد باید گفت دولت در تامین بودجه خود با چالش مواجه خواهد شد؛ چراکه فروش اموال و دارایی‌های دولت که به‌عنوان منبعی برای تامین بودجه تلقی می‌شود اقدام راحتی نیست و باید دید مجلس به توانایی دولت برای تبدیل اموال غیرمولد خود به سرمایه اعتماد می‌کند یا خیر.

میل مجلس به افزایش هزینه‌ها

وعده بستن بودجه بدون کسری را اولین‌بار دولت رئیسی نداد. پیش از این نیز روحانی چنین وعده‌ای را داده بود اما هزینه‌های بودجه ارائه‌شده توسط روحانی به مجلس با ۵۰درصد افزایش نسبت به ارقام اولیه از بهارستان خارج شد. فارغ از اینکه دولت دوازدهم با چه میزان واقع‌بینی لایحه بودجه ۱۴۰۰ را به مجلس ارائه کرده بود آنچه واضح است اینکه دولت در دادن وعده‌های اقتصادی صرفا نمی‌تواند به آمارهای خودش اکتفا کند و باید نقش عوامل مختلف را در نظر بگیرد.

یکی از مواردی که هزینه‌های بودجه را افزایش می‌دهد دغدغه‌های نمایندگان درمورد حوزه‌های انتخابیه است، دغدغه‌هایی که معمولا در متن اولیه لایحه توسط دولت گنجانده نشده و زمانی که لایحه به بودجه می‌رود توسط نمایندگان مخارج جدیدی به آن اضافه می‌شود. با در نظر گرفتن این امر واضح است که دولت زمانی می‌تواند از نبود کسری بودجه با یقین صحبت کند که مطمئن باشد لایحه‌اش بدون اضافه‌افزایشی از مجلس خارج می‌شود. این امر نیز محقق نمی‌شود جز اینکه پیش از مطرح‌شدن لایحه در محن علنی دولت بتواند نمایندگان را نسبت به لایحه اقناع کرده و رضایت آنها را جلب کند .

عدم موفقیت دولت در اقناع مجلس درمورد لایحه اصلاح ارز ۴۲۰۰تومانی مصادق خونی است برای اینکه بگویم دولت درمورد تصویب بودجه در مجلس نیز کار راحتی در پیش ندارد و نباید با تکیه به گزاره‌های غیرقطعی وعده اقتصادی بدهد.

عدم شفافیت بودجه شرکت‌های دولتی

درحالی که گفته می‌شود رقم پیش‌بینی شده برای بودجه ۱۴۰۱ رقمی حدود ۱۲۵۰ هزار میلیارد تومان خواهد بود، این درحالی است که بودجه شرکت‌های غالباً نفتی زیرمجموعه دولت با رقمی حدود ۱۶۰۰ هزار میلیارد تومان از کل بودجه عمومی کشور بیشتر است. ۹۵ درصد بودجه شرکت‌های دولتی مربوط به ۱۵ شرکت و ۵درصد مابقی مربوط به بیش از ۱۰۰ شرکت دیگر است. به‌طور مثال شرکت ملی نفت ایران با بیشترین میزان بودجه مصرفی رقمی قریب به ۷۰۰۰۰۰ هزار میلیارد تومان را می‌بلعد و شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی نیز سالیانه حدود ۴۰۰۰۰۰ هزار میلیارد تومان خرج روی دست دولت می‌گذارد.

عظمت بودجه شرکت‌های دولتی از آن جهت مورد انتقاد است که در فرآیندی غیرشفاف و غیرقابل ارزیابی خرج شده و زمینه گسترده‌ای برای ایجاد رانت و فساد در این شرکت‌ها شده و حساسیت‌های زیادی را ایجاد کرده است.

حساسیت نمایندگان مجلس روی عدم شفافیت بودجه شرکت‌های دولتی منجر به این شد که از دی‌ماه سال ۹۹ در کمیسیون تلفیق بودجه مجلس کمیته ویژه شرکت‌های دولتی تشکیل شود تا براساس ماهیت شرکت‌های دولتی، عملکرد آنها را بررسی می‌کنند.

عدم شفافیت بودجه شرکت‌های دولتی یکی از چالش‌های احتمالی است که در تصویب لایحه بودجه گریبان دولت را خواهد گرفت و اگر دولت نتواند نمایندگان را نسبت به نبود ردیف‌های بودجه این شرکت‌ها در لایحه بودجه ۱۴۰۱ قانع کند و برنامه‌ای نیز برای شفاف‌سازی بودجه شرکت‌های زیرمجموعه خود نیز نداشته باشد ممکن است در تصویب لایحه بودجه در بهارستان با چالش مواجه شود.

اقناع مجلس مهم‌تر از همه‌چیز

یکی از راه‌هایی که دولت برای جلوگیری از بحران‌های ناشی از کسری بودجه‌ای ملزم به در پیش گرفتن آن است مدیریت و صرفه‌جویی در هزینه‌های جاری خود است. تحقق این امر طبیعتا در بسیاری از موارد نیاز به تقابل با ارگان‌های مختلف است؛ چراکه کاهش هزینه‌ها می‌تواند امور جاری بسیاری از دستگاه‌ها را دچار خلل کند و نیاز به مدیریت بهینه منابع دارد.

اگر قرار باشد نمایندگان مجلس بدون در نظر گرفتن این امر امور حوزه انتخابیه خود را نسبت به مسائل کلان اقتصادی کشور ارجح و دارای اولویت بدانند طبیعتا اقناع آنها در کاهش هزینه‌های دولت سخت خواهد بود. جدا از این چالش مواردی همچون حذف ارز ترجیحی یا عدم افزایش حقوق کارکنان دولت نیز مواردی نیستند که به‌راحتی مورد قبول مجلس واقع شوند.

دولت با توجه به این نکته باید نسبت به اقدامات اصلاحی خود با در نظر گرفتن همه جوانب مطلوب‌ترین حالت را انتخاب کرده و اقناع نمایندگان مجلس را پیش از رفتن لایحه به محن علنی در دستورکار قرار دهد.

اگر قرار باشد نگاه دولت به جایگاه مجلس مشابه نگاهش به بخش‌های زیرمجموعه خود باشد و بدون اقناع نمایندگان بخواهد به ابلاغ لایحه به مجلس اکتفا کند، طبعا مشابه اتفاقی که در عدم تصویب لایحه اصلاح ارز ۴۲۰۰تومانی رخ داد، عدم پذیرش لایحه فعلی بودجه توسط نمایندگان مجلس نیز امری دور از انتظار نخواهد بود.

علی مزروعی

روزنامه‌نگار

مهم‌ترین پرونده اقتصادی کشور یعنی لایه بودجه ۱۴۰۱ چهارشنبه هفته گذشته در دولت نهایی شد و قرار است امروز به مجلس ارائه شود. هرچند در نشست مشترک دولت و مجلس که ۱۰ روز پیش در صحن علنی مجلس برگزار شد قالیپاش به‌خاطر آماده‌نشدن سند توسعه هفتم رئیس‌جمهور را مورد انتقاد قرار داد و با این عبارت که باید بدانیم که برای بودجه ۱۴۰۱ چه می‌خواهیم، اعتراضش را بیان کرد اما درنهایت لایحه بودجه ۱۴۰۱ قرار است امروز و قبل از آماده شدن برنامه توسعه هفتم به مجلس برود.

تدوین لایحه بودجه ۱۴۰۱ با چند چالش اساسی مواجه بوده و باید دید آیا دولت می‌تواند با جلب رضایت نمایندگان مجلس، امضای بهارستان را برای تصویب لایحه بودجه بگیرد.

حذف ارز ۴۲۰۰تومانی

پرداخت ارز ۴۲۰۰تومانی به برخی اقلام وارداتی که شیوه تصمیم‌گیری درمورد چگونگی قیمت‌گذاری آن این ارز را به دلار چنانگیری معروف کرده، پرونده‌ای است که گریبان دولت سیزدهم را نیز گرفته و حذف یا عدم حذف آن به جنگالی بین طیف‌های مختلف اقتصادی تبدیل شده است و نمایندگان مجلس نیز با این توجیه که شوک‌درمانی راه‌حل گره ارزی نیست حذف ارز ترجیحی در شرایط اقتصادی فعلی را تنش‌زا دانسته و با آن مخالفند. به همین دلیل بود که نمایندگان مجلس آبان‌ماه گذشته با لایحه پیشنهادی دولت برای اصلاح ارز ۴۲۰۰تومانی که مطابق آن قرار بود به غیر از دارو و گندم ارز ترجیحی سایر کالاهای اساسی و نیز نهاده‌های دامی حذف شود، مخالفت کردند. دولت اما با واقف‌بودن به اینکه حذف ارز ترجیحی قیمت کالاهای اساسی را بالا می‌برد اما قصد دارد به‌صورت تدریجی آن را حذف کند. هرچند سیداحسان خاندوزی، وزیر اقتصاد گفته است تا پایان سال خبری از حذف ارز ترجیحی برای کالاهای اساسی نیست.

توجیه دولت برای حذف ارز ۴۲۰۰تومانی این است که پرداخت این ارز به واردکنندگان باعث ایجاد رانت شده و از طرف دیگر صرفه اقتصادی را برای تولیدکنندگان داخلی نهاده‌های دامی و کالاهای اساسی از بین برده است.

باید دید عدم پیش‌بینی منابع برای تامین ارز کالاهای اساسی و نهاده‌های دامی با موافقت مجلس روبه‌رو شده یا نمایندگان این مورد را به لایحه بودجه ۱۴۰۱ اضافه خواهند کرد.

افزایش حقوق کارکنان دولت

یکی از مواردی که دست دولت را برای برنامه‌ریزی‌های کلان اقتصادی می‌بندد کسری بودجه ۴۰۰ میلیاردی است که دولت با آن درگیر است.

تجمعات متعدد کارکنان ادارات مختلف زیرمجموعه دولت و مطالبه افزایش حقوق از جانب آنها یکی از چالش‌هایی است که دولت با توجه با محدودیت منابع خود با آن درگیر بوده و باید طوری عمل کند که بتواند از تبدیل مطالبات اقتصادی به اعتراضات اجتماعی جلوگیری کند.

هرچند پیش از این سیداحسان خاندوزی در دیداری که با دانشجویان داشت در پاسخ به سوالی مبنی بر افزایش حقوق کارکنان دولت با اشاره به کسری بودجه بر لزوم کنترل هزینه‌های جاری دولت تاکید کرده بود، اما مطابق آنچه جعفر قادری، عضو کمیسیون برنامه‌وبودجه مجلس گفته است دولت در سال آینده حداقل حقوق‌ها را ۲۸درصد افزایش از سه‌ونیم میلیون تومان به چهارونیم میلیون خواهد رساند. و حقوق‌های بالا که سقف پرداختی آنها ۳۳میلیون تومان بوده است نیز با افزایش ۶درصدی به ۳۸میلیون افزایش خواهد یافت. این به آن معناست که افزایش حقوق‌ها در یک بازه ۶تا ۲۸درصدی رخ خواهد داد که متوسط آن رقمی معادل ۱۰ درصد است.

باید دید این میزان افزایش در مجلس مورد قبول واقع می‌شود یا نمایندگان مقدار آن را دستخوش تغییر خواهند کرد.

تامین مالی طرح‌های عمرانی

وعده ساخت سالیانه یک‌میلیون مسکن هرچند وعده‌ای شیرین و جذاب برای مردم محسوب می‌شود چراکه رویای خانه‌دار شدن مردم در شرایط اقتصادی سخت فعلی را باورپذیر تر می‌کند و دولت نیز با راه‌اندازی سامانه ثبت‌نام در مسیر تحقق این وعده خود قدم برداشته است، اما تحقق این وعده با چالش مهمی به‌نام تامین مالی مواجه است؛ چالشی که می‌تواند بر میزان کسری بودجه بیفزاید و اگر بخواهد با چاپ پول پاسخ داده شود، منجر به افزایش رقم تورم خواهد شد. اگر بخواهیم به وعده رئیس‌جمهور در گفت‌وگوی تلویزیونی اخیر خود مبنی‌بر عدم کسری در بودجه سال آینده استناد کنیم، یکی از گزاره‌هایی که برای تامین منابع به ذهن متبادر می‌شود چاپ پول است؛ گزاره‌ای که با اصلاحیه وزیر اقتصاد روی وعده رئیس‌جمهور نفی می‌شود. سیداحسان خاندوزی در جلسه اخیر خود با تشکل‌های دانشجویی عدم وجود کسری بودجه را ناممکن دانست و گفت: «آنچه مهم است اینکه این کسری بودجه نباید با چاپ پول حل شود تا معیشت مردم به کسری بودجه گره نخورد.»

اگر معنی این جمله را این بدانیم که دولت برای تامین بودجه تصمیمی